

TÓTH SZERGEJ

Rendszerfüggő lexika

ALKALMAZOTT HUMÁNTUDOMÁNYI INTÉZET

toponimák, utcanevek, ideológia, rendszerváltás

„Minden forradalomban, akár politikai vagy társadalmi, akár művészeti vagy irodalmi is legyen, mindig két tendencia hat: egyrészt a teljesen újat akarás, ahol az éles szembenállást hangsúlyozzák az addig érvényessel, másrészt pedig a kapcsolódást a törvényesített hagyományokhoz”

(V. Klemperer.)

Ebben az írásban egy tíz évvel ezelőtt befejeződött munkánkra szeretnék visszatekinteni, melyet a *Language in a Post-totalitarian Society* című nemzetközi tudományos tervezet keretén belül végeztünk¹. A kutatás 1995 és 1997 között több irányban folyt, de itt sajátos emlékeztetőnek csak az I. számú főirányhoz, a rendszerváltás utáni utcaátnevezések feltérképezéséhez és hatásvizsgálatához készített háttéranyagának szánt ismeretek egy részét, és magának az akkori kutatásnak néhány elemét és eredményét kívánom felidézni.

E visszatekintést motiválja, hogy az akkori munkánkban kísérletet tettünk a markáns jellemzőket hordozó elnevezések szemantikai befogadásának és elfogadásának jól mérhető metodikával történő rögzítésére is, és az akkoriban lezártnak tekintett munkánk néhány záró megállapítása mintegy előrevetítette/igazolta napjaink történéseit.

Többek között a következő – e cikkünk további részében részletezett – megállapításokat tettük annak idején:

– Csongrád megye kis településeinél (...) a szocialista rendszer szimbólum rendszerét tükröző elnevezések nagyon lassan változnak.

– „... egy születő vs kialakítandó, átideologizálástól mentesebb társadalmi rend közfelfogását tükröző utcánév és közterület elnevezés-rendszertől igen messze van a jelenkori (értsd: akkori) magyar társadalom”.

A fenti megállapításaink tükrében észlelhetjük napjainkban a következőket: *tíz évvel munkánk befejezése után Csongrád megyében (és Szegeden is) újult hévvel és indulatokkal indul el egy politikailag is gerjesztett újrátnevezési/visszanevezési folyamat.*

A Kutatócsoport akkoriban általános történelmi, szociológiai és politológiai összefüggésekre próbált rámutatni, de természetesen figyelembe vette az ezen a területen folytatott nyelvészeti felmérések országos eredményeit (a főváros, Budapest kivételével). A munka végeztével a több mint öt évtized majdnem totális átideologizáltságának korántsem megszűnését, hanem „ellenkező előjelű” átváltásának tényét, illetve ennek ütemét is tudta regisztrálni².

¹ A szegedi Kutatócsoport munkája eredményeit a következő kutatói jelentésekben rögzítette: TÓTH SZERGEJ – VASS LÁSZLÓ – ZÁNTÓ RÓBERT: *Studies by the Hungarian Research Team on Language in a Post-totalitarian Society*, 1 Oct. – 1 Sept. 1995–1996. CEU, Gyula Juhász Teacher Training College Szeged, Hungary, 1996.; TÓTH SZERGEJ – VASS LÁSZLÓ – ZÁNTÓ RÓBERT: *Summary Report on the work done in the field of the project Language in a Post-Totalitarian Society*, 1995–1997, CEU, Gyula Juhász Teacher Training College, Szeged, Hungary, 1997.

² A téma elméleti és gyakorlati keretére, valamint metodológiájára és céljaira vonatkozóan abban az időben többek között BIRK ZOLTÁN 1996; KÁLNÁSI ÁRPÁD 1995; PÉTER László 1974; PIFKÓ PÉTER 1990; VADAS FERENC 1993. munkáira támaszkodtunk. Sajnos még nem ismerhettük többek között HOFFMANN István *Helynévkutatásunk utóbbi négy évtizede* című habilitációs dolgozatát és más, azóta megjelent kitűnő munkát sem. Ugyanakkor sok segítséget kaptunk a következő kollégáinktól: *Bañcerowski Janustól* (a világ képét), *Kontra Miklóstól* (a harc erejét), *Kovács Ákostól* (az ünnep színét), *Petőfi S. Jánostól* (a rendszer szépségét), *Szépe Györgytől* (a tolerancia ízét), *Szilágyi Ákostól* (a tudás szellemét).

Az akkori munkánk a névanyag összegyűjtésére, tehát a pontosan regisztrálható utcanév, közterület, községi nevekben/megnevezésekben beállandó változások feltérképezésére és az ebből levonható következtetések összefoglalására is irányult, melyeket publikáltunk is³.

Ami cikkünk apropóját, a szegedi át- és visszanevezéseket illeti, az alaphangot az 1945. május 30-án a főispánnak a város polgármesteréhez intézett levele adta meg, mely a következő kérést és javaslatot tartalmazza: *A szegedi utcanevek egy része még mindég reakciós jellegű [...]. helyes és időszerű volna ezeket minél előbb megváltoztatni [...] Mellékelem a Szegedi Nemzeti Bizottságnak az utcanevek megváltoztatására vonatkozó tervezetét [...].*

A javasolt változtatásokat igen gyorsan foganatosították, így lett Szegeden a *Berlini körút* helyett *Moszkva körút*, a *Horthy Miklós utca* helyett *Dózsa György utca*, a *Stefánia sétány* helyett *Sztálin sétány*, a *Mars térből Marx tér*, a *Vitéz utcából Partizán utca* stb.

Az újboli (rendszerátalakítási) visszanevezési folyamat következtében Szegeden 1990 és 1992 között 30 utcanév változott meg, 6 új utcaelnevezés született, továbbá 4 városrész-név is megváltozott.⁴ Mindösszesen egy utcanév szűnt meg. Ezek a számok megközelítőleg összhangban lehetnek a hivatalosan nem regisztrált országos átlaggal.⁵

Az akkori kutatási jelentésben a következő megállapításokat tettük a korábbi név elejtése, az új név jellege és a változás magyarázata (tulajdonképpen hivatalos indoklása) vonatkozásában⁶:

„Az utcaneveket tekintve összesen 26 esetben szerepel indoklásként a régi, „eredeti” elnevezés helyreállítása. Például így: *Dáni János utca* [magyar munkásmozgalm története körében sorolható név] – *Dáni utca* [Szeged XIX századbeli egyik főispánjáról kapta a nevet].⁷

A visszanevezések közül egyértelműen a vallási, ám kizárólag keresztény hitéleti jellegű nevek figyelemfelkeltőek: a 24 régi-új név közül 10 ilyen, például: *Hámán Kató u.* – *Szent Ferenc u.* [A rendalapító Assisi Szent Ferenc (1182–1226) neve a közeli Ferences kolostorra és templomra utal. Az utca e nevet 1939–1951-ig viselte korábban.]; *Tolbuhin sgt.* – *Kálvária sgt.* [az Árvíz előtti utca eredeti, 1814-től ismert nevének részleges helyreállítása (eredeti alakjában „utca” volt)]”

„A romániai, illetve szlovákiai magyar településnevek megjelenése az utcanevekben a két világháború között egyértelműen a Horthy-éra irredenta légkörében keletkeztek. Visszaállításuk indoka többnyire egyszerű tényközlés jellegű, például *Ságvári Endre u.* – *Gyertyámos u.* [az 1912–1945 között viselt név visszaállítása; *Gyertyámos* (Carpinis délvívidéki nagyközség Romániában)], vagy *Gladics József u.* – *Trencsényi u.* [Trencsén (Trencin, Szlovákia) ősi városi nevét viselte az utca 1939–1963 között; a környékbeli felvidéki nevek közé illik.]. Egy névtelen utca az Északi Városrészben új, ebbe a kategóriába sorolható

³ Tóth Szergej: A hatalom logikája: birtokolni az utcaneveket. *Megjegyzések a toponimák változtatásaihoz szegedi nézőpontból.* In: *Szeged folyóirat*, 1998. február, 5–11. [Társszerző: Zánthó Róbert]; Tóth Szergej: Az utcaátnevezések „stiliztikája”. Egy felmérés margójára. In: *Nyelv – stílus – irodalom.* Budapest, 1998.566–72.; Tóth Szergej: Az utcaátnevezések fogadtatása Szegeden. In: *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke.* Szombathely, 1999. 283–6.; Tóth Szergej: A totalitarizmus logikája: birtokolni a toponimákat. In: *Színes eszmék nem alszanak...* Szerk.: Andor József, Szűcs Tibor, Terts István. Lingua Franca Csoport, Pécs, 2001. 1276–84.

⁴ A szegedi Önkormányzat 1990. augusztus 16., valamint 1991. augusztus 16. és 1992. július 6-ii ülésein döntött utcanevek megszüntetéséről, megváltoztatásáról.

⁵ Vess össze BIRK Zoltán tanulmányával, ahol a szerző ilyen egyenleget von meg: „A változó nevek kevésbé érintették az utótagokat (utca, út, tér, köz, sor, fasor stb.), sokkal inkább a politikai-ideológiai töltésű előtagokat. A névcserék – számukat tekintve – nagy szóródást mutatnak. A legkevesebb *Pakson* volt, mindössze 5 db, *Körmenden* is csak 6. A legtöbb *Ózdon* fordult elő, 84 db, de ebből egy tucait csak az utótag módosításából állt. A nagyobb kiterjedésű és lélekszámú Győrben 68 közterület nevét keresztelték át. A megkérdézett településeken átlagosan 28 utcanév-változásról döntöttek.” (BIRK 1996:60)

⁶ Ehhez felhasználtuk többek között a Szeged Megyei Jogú Város Városrendezési és Építési Iroda Műszaki Nyilvántartási és Információs Iroda (továbbiakban SZMJV) részletes kimutatásait (*Szeged Megyei Jogú Város Városrendezési és Építési Iroda: Szeged város 1990–92 években megváltozott és keletkezett utcanevei*, Szeged, 1992) és Szeged, Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1920, 1992 térképeket.

⁷ Szögletes zárójelben a SZMJV hivatalos indoklása szerepelt.

nevet kap: *Gömöri u.* [Gömör felvidéki vármegye, ma Szlovákia része; a név a szomszédos Sárosi és Vág utcanevekkel rokon.]⁸

„A személyekről elnevezett utcaneveket illetően 11 új (részben régebbi) névvel találkozunk. A valóban új nevek például: *Gyapjas Pál u.* (a munkásmozgalom történetéhez kapcsolódó név) – *Szent-Györgyi Albert u.*; *Zalka Máté u.* – *Máté u.* (indoklasként az „utcanév egyszerűsítése” szerepel).

A „vegyes” keresztelesek látszólag tarka és nehezen osztályozható képet mutatnak, például: *Turul u.* [a környékbeli madárnevű utcák mintájára adott név]; *Aba u.* [a szomszédos, férfineveket viselő utcák sorába illő név] vagy *Baktón Vörös zászló u.* – *Kokárda u.* [a név a magyar szabadság jelképére utal].

A korábbi név nélküli utcák elnevezése mellett az új keresztelesek indoklása szinte kizárólag a korábbi „szocialista” elnevezések megszüntetése lehetett.”

Ugyanezen témakör individuális pszicholingvisztikai-szemantikai vetülését is megvizsgáltuk az ifjú értelmiségi társadalmi réteg körében, részint a korábbi, részint az újabb született vagy visszaadott nevek – elnevezések fogadtatásáról, miközben az elnevezések szemantikai töltetét, illetve ennek recepcióját kívántuk, ha nem is részleteiben, de fővonalakban követni. Ehhez végeztünk kérdőíves felméréseket, majd egy általunk kidolgozott számítási rendszer segítségével a kapott eredményeket megkíséreltük általánosítani a húsz év életkor körüli értelmiségi, még tanulmányait végző fiatalok átlagához közelítve.

A felmérésben tulajdonképpen annak megállapítására tettünk kísérletet, hogy az akkori főiskolai hallgatóknál milyen jellegű benyomást, reflexiót, asszociációt váltanak ki a régi rendszerhez kapcsolódó utcanevek.

Az adatok összegzése után megkaptuk a relatív gyakoriság mellett annak az elméleti valószínűségét is, hogy 1997-ben Szegeden a 19–25 év közötti főiskolára járó fiú és/vagy lány miként viszonyul az általunk vizsgált kifejezésekhez. Annak kiszámítása, hogy 0,95, ill. a 0,99 megbízhatósági szinten az elméleti valószínűség milyen intervallumba esik a következő képletekkel történt:

$$\left(K_1 - 1,96\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}}, K_1 + 1,96\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}} \right)$$

$$\left(K_1 - 2,6\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}}, K_1 + 2,6\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}} \right) ^8$$

Az utcanevek kiválasztásának a szempontjai a következők voltak. A négy kategóriához tartozó utcanevek véletlen sorrendben voltak megadva, ezek a) az akkor semlegesnek tekinthető elnevezések (pl. *Gyöngyvirág utca*, *Rózsa utca*, *Köztársaság utca*, *Alkotmány utca*), b) a kádári rendszer ideológiáját tükröző utcanevek (pl. *Béke utca*, *Úttörő utca*, *Barátság utca*, *Partizán utca*), c) munkásmozgalmi múlttal rendelkező személyek nevei (pl. *Ságvári Endre utca*, *Mező Imre utca*), d) a kádári rendszerben kiemelt jelentőségű ünneppel azonosítható név (pl. *Május 1. utca*, *Felszabadulás utca*).

A feldolgozás után a következő főbb megállapításokat tettük⁹:

A *Köztársaság* utcára a semleges, illetve a pozitív (benyomás, reflexió stb.) a jellemző, az *Alkotmány* utca esetében viszont a nagy szórás jelen(he)tte a vélemények megosztottságát. A kádári rendszer ideológiáját tükröző utcanevek esetében a következő kép alakult ki: a *Partizán* utca fogadtatása negatív, illetve semleges; az *Úttörő* utcánál a negatív, semleges megítélés volt a jellemző, és nem várt eredményt hozott

⁸ A képletekben a K_1 az egyes rubrika relatív gyakoriságát adja meg, az n az adott fogalomra vonatkoztatva az összes válaszadók száma, az 1,96 és a 2,6 az adott megbízhatósági szintekhez tartozó állandó szorzó. A felmérésbe összesen mintegy 400 főiskolai (JGYTF) hallgatót vontunk be.

⁹ Általános, metodológiaiilag levonható következtetéseink a következők voltak: a) helyesnek bizonyult az az elképzelés, hogy a régi rendszerhez kapcsolódó és a az ún. semleges utcaneveket vegyítettük egymással; b) miután a valószínűségi számítás szempontjából az intervallumok „idegenek”, a kapott értékek óvatos következtetések levonására alkalmasnak bizonyultak.

a Béke és a *Barátság* utca. Mindkettőnél nagy szórás tapasztalható, bár az utóbbinál inkább a semleges és pozitív dominál.

A munkásmozgalmi múlttal rendelkező személyek neveit viselő utcák esetében (*Ságvári Endre* utca, *Mező Imre* utca) a semleges hozzáállás dominált, végül a kádári rendszerben kiemelt jelentőségű ünneppel azonosítható utcanevek (*Május 1. utca*, *Felszabadulás utca*) megítélésében az igen nagy szórás volt a jellemző.

Az eredményekből levonható következtetések azt a sajátosságot mutatják, hogy a korábbi „kádár-rendszer” ideológiáját tükröző nevek (általános szimbolikájú, munkásmozgalom történeti vonatkozású eseménytörténetet tükrözők) sem dominánsan pozitív sem negatív, hanem jobbra semleges asszociációkat váltottak ki. Ennek oka lehet részint az, hogy e fiatalok még abban a rendszerben nőttek fel, természetesen tartották az adott elnevezéseket, részint pedig a tájékozatlanság is felmerül (elsősorban a „szakszervezet és a munkásmozgalom régi harcsoái” esetében feltehetően jó néhányukról azt sem tudták/tudják, ki is volt, mit is csinált).

Példa egy feldolgozott utcanevre (1995):

megbízhatósági szint	1	2	3	4	5
	<i>nagyon negatív</i>	<i>negatív</i>	<i>semleges</i>	<i>pozitív</i>	<i>nagyon pozitív</i>
	4	37	118	10	6
0,95	0,00071 0,04500	0,15093 0,27193	0,60485 0,74372	0,02275 0,09153	0,00733 0,06125
0,99	-0,00652 +0,05223	0,13118 0,29168	0,58218 0,76639	0,01152 0,10276	-0,00148 +0,07005

Mező Imre utca
Összesen (férfiak és nők)

Végül ismét visszatérve az általános jellegű megjegyzéseinkre: akkori megállapításaink többségét ma is vállalhatjuk:

Így pl. a következőket:

A toponímia, az onomasztika kimutathatóan és bizonyíthatóan csaknem napra készen mutatja a bekövetkezett változásokat a társadalmi–gazdasági rendszerekben. Ezért a totális társadalom leváltása után a társadalmat alkotó – zömmel ugyanazon – individuumok szellemi arculatában, gondolkodásmódjában beálló és létrejövő változásokat nyelvészeti eszközökkel is lehet követni¹⁰.

A névváltoztatások első és legszembetűnőbb jellegzetességeként az állapítható meg, hogy időbeli lefolyását tekintve ez az a folyamat, amely a leggyorsabban képet ad egy globális társadalmi–ideológiai változás nyelvi hatásairól. Szeged pontosan beillett az országos képbe, ahol is az utcanev változások zömmel 1991–92 körül mentek végbe.

A történelmi áttekintés eredményeképpen megállapítható volt, hogy a bennünket érdeklő témakörben, a korszakok ideológiáját tükröző elnevezéseket illetően a százalékarány nem változott, csupán egyfelől a korábbi négy évtizedben kényszerűségből törölt vs mellőzött egyházi vonatkozású elnevezések kerültek vissza, másfelől a kommunisztikus ideológiát reprezentáló nevek, munkásmozgalom-történeti átfedésű vagy „csak” szimbolikájú elnevezések töröltettek, és helyettesítésük az új – bár változófélelben lévő – rendszer politikai-ideológiai izlését híven tükröző névadásokkal történt.¹¹ Kiemelendő, hogy az egyházi és

¹⁰ Ezt a kutatás időpontjában fontosnak véltük megállapítani annak ellemére, hogy a névtani szakirodalomban közhelynek számít az a megállapítás, mely szerint a hivatalos utcanevadás hűen tükrözi a társadalmi, politikai viszonyokat is. Ami számunkra akkor fontos volt: a változásoknak a „szereplők” tudati állapotára való hatásának (fel)mérése.

¹¹ Csak emlékeztetőül: az 1990-es önkormányzati választásokon a megkötött pártszövetségek további szórását eredményeztek. Szegeden a mandátumok megoszlása a következő képet mutatta: MDF–KDNP 22, FIDESZ 13, SZDSZ 10,

hitéleti vonatkozású név visszaadások (vagy új keresztelések) kizárólag a keresztény-katolikus vallás köre korlátozódnak.¹²

Csongrád megye egész sor kis településén a sok általános szimbólumtartalmú név mellett (*Alkotmány, Barátság, Béke, Köztársaság, Május 1, Szabadság utcák*) feltűnően nagy számban őrződtek meg a fentebb hivatkozott nevek (*Felszabadulás, Lenin, Ságvári Endre* stb.). Emlékeim szerint meghökkentő volt a *Felszabadulás* utcák/utak szembeszökően nagy száma (a vizsgált 36 helyiségben akkoriban 28 volt található!) *Lenin* neve még 7 esetben fordul elő, de a munkásmozgalom történetéhez kapcsolódó nevek száma is figyelmet érdemel (*Ságvári utca/út* pl. hatszor.).

Akkoriban vettük tervbe annak kiderítését is: a) miért van az, hogy a magyar faluban, az élénk politikai-társadalmi életvitel ellenére a fennálló rendszerek ideológiáját-szimbolikáját gyorsan és hűen tükröző utcanévi, közterületi, közintézmények elnevezéseiben realizálódó változások markáns jelleggel lassabban mennek végbe, mint a város(ok)ban, ill. b) a megye kisebb településein talált – ellenkező, illetve nulla tendenciájú – utcanév (nem)változás milyen okokra vezethető vissza.

A legkézenfekvőbb magyarázatnak tartottuk, hogy bár a rendszerváltás politikai-gazdasági üteme város-falun egyaránt gyors volt, a „nyelvi tükrötetés” ezen a téren már egészen más ütemű. Szemben a városokban tapasztalható élénk többpárti ideológiai élettel, falun a gondolati váltás lassúbb ütemű. A megszokás, a gyökerező hagyomány, a korábbi névválasztás esetleges (rejtett avagy kézzelfogható) politikai indíttatásának elhalványuló volta, a munkásmozgalmi, proletár-internacionalista nevek esetében fellépő nem kellő tájékozottság – de akár a politikai dac és az „Ugocsa non coronat” szemlélet maradványféléje is felhozható magyarázatul.

Végül a legfontosabb megállapításunkra, miszerint *egy születő vs kialakítandó, átideologizálástól mentesebb társadalmi rend közfelfogását tükröző utcanév és közterület elnevezés-rendszertől igen messze van a jelenkori (értsd: akkori) magyar társadalom* megszületett a válasz: íme, a teljesség igénye nélkül, illusztrálásként néhány, a helyi sajtóban megjelent újságcikk címe és belőlük kivett néhány idézet:

„*Kun Béla még kitart, Ságvári elesett.* Áprilistól nem lesz Sztahanov, Marx, Bacsó utca Székkutason. Kórom András: DM, 2006.12.16. („Molnár Sándort nem zavarja Kun Béla neve”); *Felszabadulásból Gróf Károlyi Imre tér Nagymágocson.* Harmadik nekifutásra döntött a képviselő-testület, Blahó Gabriella: DM, 2007. 03. 27. („Legutóbbi ülésükön végleg úgy döntöttek Nagymágocs képviselői, hogy megváltoztatják a Felszabadulás tér nevét. Május elsejétől hivatalosan Gróf Károlyi Imre neve jelzi a területet, amely a község szívében található. A térelnevezés kapcsán régóta dúl a vita a faluban.”); „A Kossuth dolgozói egy tartózkodás mellett a névváltoztatás ellen szavaztak. A Gregusban is mindenki a Kossuth nevet támogatja, azzal a kiegészítéssel, hogy az összevonas után a gyakorlóhely őrizze meg a Gregus nevet.” – *Gregus Máté neve lett a befutó.* „Tizenhét igen és öt nem szavazat mellett Gregus Máténak hívják júliustól Vásárhely új, összevont középiskoláját.” (Az eredeti, kompromisszum előtti javaslat az volt, hogy a város néhány évvel ezelőtt elhunyt polgármesteréről nevezzék el az új összevont középiskolát – a szerz. megjegyzi.)

Független 2, MSZP 2, MSZMP 1, Egyéb 2. Az 52 helyből az akkor konzervatív szemléletet képviselő kormányzati többséget az MDF–KDNP képviselte s a szintén kormánykoalícióban lévő FKgP egyetlen szenátorral sem tudta képviseltetni magát. Az ellenzék meglehetősen megosztott volt: a FIDESZ szegedi mandátumos többségét az országos választási eredményekkel arányosítva (az SZDSZ–szel szemben) ugyanúgy problematikusnak kell tekinteni, mint a kiscgazdák abszolút térvészését. Mindemellett kétségtelen, hogy az MDF elviségét és akkori nemzeti-konzervatív felfogását eléggé hűen tükrözte a Szeged megyeszékhelyen választott önkormányzat, s így a rendre foganatosított utcanév ill. városrész elnevezésekben történt változtatások országos trendet tükröznek.

¹² Vö. Idézet az MDF akkori programjából: „[...] az MDF arculatának jellemző vonása: a magyarság egyetemes érdekeivel, s a demokrácia eszméjével való maradéktalan azonosulás [...]. Eszmei értékrendjének legjelentősebb elemei: a liberalizmus, népi-nemzeti hagyományok és a kereszténydemokrácia alapelvei. Az MDF elhatárolódik [...] a kommunisztikus eszmerendszerektől [...]”

IRODALOM

- BIRK Z. (1996): Az utcanevek és változásaik társadalmi jelentése, In: *Jel-Kép*, 4. 55–67.
- HOFFMANN I. (2001): *Helynévkutatásunk utóbbi négy évtizede*, habilitációs értekezés, Debrecen, 261.
- KÁLNÁSI Á. (1995): Rendszerváltás – utcanév-változtatás. In: „*Magyar Nyelvjárások*” A Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének évkönyve, XXXII, Debrecen, 55–61.
- KLEMPERER, V. (1968): *LTI. Notizbuch eines Philologen*. Leipzig, 1986.
- PÉTER L. (1977): Az 1974. évi szegedi utcanévrendezés: In: *Nyr.* 101: 164–71.
- VADAS F. (1993): A tolnai utcanevek (rendszer)változása. In: *Névtani Értesítő* 15: 305–8.

Kirakat (Budapest, 2007)

SZERGEJ TÓTH

Lexis affected and generated by a regime

The author looks back the issues of his research carried out ten years ago with the contribution of a team named *New democracies and human communication* who functioned within an international scientific project entitled *Language in a Post-totalitarian Society*. One of the outcomes of their research was that „the Hungarian society was not ready at that time to create and use street signs and names of public places free from ideologies”. Bearing this view in our mind we can observe that there has been a tendency recently to rename streets being generated by political ambitions.